

Саламат Мұқашев атындағы Атырау политехникалық колледжі

Тәуелсіз Қазақстанның саяси дамуы

Дайындаған: Оралбай А
Тексерген: Қарамырза Б

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік тәуелсіздігін жариялау

«Қазақстан Республикасының Мемлекеттік тәуелсіздігі туралы» Заңды қабылдау жөніндегі хабарды республика халқы қуана қарсы алды. 1991 жылғы 16 желтоқсан Қазақстан Республикасының тәуелсіздік күні болып жарияланды. Бұл күн 1986 жылғы желтоқсан құрбандарын еске алудың бес жылдығымен тұспа-тұс келді. Алматыда өткен митингіде Қазақстан Республикасының Президенті Н. Ә. Назарбаев, академик С. Зиманов, желтоқсан оқиғасына қатысқандар, алыс және жақын шет елден келген қонақтар сөз сөйледі. «1986 жылы желтоқсанда екі күш - жас, қатайып үлгермеген демократия мен тоталитарлық жүйе қақтығысты, - деді митингіде сөз сөйлеген М. Шаханов. - Алматыдағы оқиғалардан соң көптеген демократиялық бой көрсетулер болып өтті, тоталитарлық жүйе күйреді. Қазақстанның тәуелсіз мемлекеттердің қатарынан өз орнын алуында 1986 жылғы желтоқсанның баға жетпес сіңірген еңбегі бар».

1992жылы 4 маусымда Қазақстан Республикасының Жоғары кеңесі мемлекеттік рәміздерді қабылдады

9-бап:

Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері – Туы, Елтаңбасы және Гимні бар. Олардың сипаттамасы және ресми пайдаланылу тәртібі конституциялық заңмен белгіленеді.

Менің Қазақстаным

Сөзін жазғандар: Нұрсұлтан Назарбаев
Жұмекең Назкімеленов

Әні: Шәмші Қалдаяқов

Алтын күн аспаны,
Алтын дән даласы,
Ерліктің дастаны –
Еліме қарашы
Ежелден ер деген,
Даншымыз шықты ғой!
Намысың бермеген,
Қазағым мықты ғой!

Қайырмасы:

Менің елім, менің жерім,
Гүлің болып егіледім,
Жырым болып төгіледім, елім!
Туған жерім менің -

Қазақстаным!

Ұрпаққа жол ашқан,
Кен байтақ жерім бар.
Бірлігі жарасқан,
Тәуелсіз елім бар.
Қарсы алған уақытты,
Мәңгілік досыңдай,
Біздің ел бақытты, Біздің ел осынқай!

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРІ

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы

Өз Отаныңның патриоты болу – бұл

Қазақстанды өз жүрегіңде уялату

Н. Назарбаев

Быть патриотом своей Родины – это

носить Казахстан в своем сердце

Н. Назарбаев

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимні

*Сөзін жазғандар:
Жұмыс істегендер,
Пұрұттан Ақсарпаев
Әліби жазған Шәміл Құлмұқан*

Алтын күн аспанда,
Алтын дән далыма,
Ерліктің дастаны,
Еліме қаршы!
Бақылы ер де ең,
Дандымаз шықты ең,
Намысың бермесен,
Қазағым мықты ең!

Қайырмасы:

Менің елім, менің елім,
Гүлім болып егілемін,
Жарым болып тегілемін елім!
Туған жерім менің - Қазақстаным!

Ұрпаққа жеті ашқан,
Көп бағым жерім бар,
Бірігі жарыққа,
Туған елім елім бар,
Қарсы алған ұлағатты,
Мәңгілік достықтай,
Білім ел бақытты,
Білім ел бақыттай!

Қайырмасы:

Менің елім, менің елім,
Гүлім болып егілемін,
Жарым болып тегілемін елім!
Туған жерім менің - Қазақстаным!

Қазақстан Республикасының мемлекеттік туы

- Қазақстан Республикасының мемлекеттік негізгі рәміздердің бірі. ҚР Президентінің “Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері туралы” конституц. заң күші бар Жарлығымен (24.1.1996) белгіленген.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік елтаңбасы

- Қазақстан Республикасының негізгі мемлекеттік рәміздерінің бірі. ҚР Президентінің “Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері туралы” конституц. заң күші бар Жарлығымен (24.1.1996) белгіленген. Рәміздік тұрғыдан ҚР мемл. гербінің негізі — шаңырақ. Ол — гербтің жүрегі. Шаңырақ — мемлекеттің түп-негізі — отбасының бейнесі. Шаңырақ — Күн шеңбері. Айналған Күн шеңберінің қозғалыстағы суреті іспетті, Шаңырақ — киіз үйдің күмбезі көшпелі түркілер үшін үйдің, ошақтың, отбасының бейнесі.

Қазақстан Республикасының Әнұраны

Мемлекеттік Ту мен Елтаңба жөніндегі арнайы заңда Қазақстан Республикасының азаматтары және Республика аумағындағы басқа да азаматтар Ту мен Елтаңбаны құрметтеуге міндетті екендігі атап көрсетілді. 1992 жылы маусымда «Қазақстан Республикасы Әнұранының музыкалық редакциясы туралы» Заң, кейіннен - әнұран мәтіні қабылданды.

Ал 2006 жылы қабылданған қазіргі әнұран сөзінің авторлары Жүмекен Нәжімеденов пен Нұрсұлтан Назарбаев. Әнін жазған Шәмші Қалдаяқов.

Халық арасында ыстық ықыласқа, сүйіспеншілікке бөленген Шәмшінің «Менің Қазақстаным» әні ХХ ғасырдың ортасында, Хрущевтің әкімшілік реформалары кезінде шыққан. Бұл ән Қазақстан тұтас ел және жерінің бір шөкімін де өзгеге бермейді деген өжет дауылпаз ұран. «*Менің Қазақстаным*» әнінің рухы жаңа заманда *Жаңа Қазақстанды орнатып жатқан халқымыздың рухани талап-тілегіне толық сай келеді.*

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Әнұраны - Қазақстан Республикасының мемлекеттік негізгі рәміздерінің бірі. Әнұран салтанатты рәсімдерде, мемлекеттік органдар өткізетін өзге де шараларға байланысты орындалады.

Тәуелсіз Қазақстан Республикасының алғашқы Конституциясы

1993 жылы 28 қаңтарда Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесі елдің Негізгі Заңын - *тәуелсіз Қазақстанның алғашқы Конституциясын* қабылдады. Қазақстан Республикасының Конституциясы барлық қазақстандықтар еңбегінің жемісі болып табылады. Бұл маңызды құжаттың жобасын талқылау барлық жерде азаматтардың, әр түрлі саяси партиялар мен қозғалыстар өкілдерінің жиналыстарында, *баспасөз* беттерінде, *теледидар* мен *радио*да жүргізілді. Талқылау барысында бір-біріне мүлдем қарама-қарсы *көзқарастар* да айтылды. Азаматтар мен заңгерлер талқылау барысында көптеген ескертулер мен толықтырулар енгізді. Жаңа Конституцияның ерекшелігі - оның Қазақстанды дүниежүзілік қауымдастықтың ажырамас бөлігі деп жариялауы еді. Осылайша Қазақстан халықаралық нормалар мен демократиялық және құқықтық мемлекет құруға бағыт алғанын барша әлемге жария етті.

Конституциясының 1-бабында Қазақстан Республикасы тәуелсіз, демократиялық, унитарлық және құқықтық мемлекет деп анықтама берілген. Ол өз аумағында барлық өкімет билігін толық жүзеге асырады, ішкі және сыртқы саясатын дербес жүргізеді, басқа мемлекеттермен өзара қарым-қатынасын халықаралық құқық қағидалары негізінде құрады. Қазақстан аумағы біртұтас, бөлінбейтін және қол сұғылмайтын болып табылды. Заңның 2-бабында республика азаматтары ұлтына, діни сеніміне, қоғамдық бірлестіктерге қатыстығына, шыққан тегіне, әлеуметтік және мүлдіктік жағдайына, кәсібіне, тұрған жеріне қарамастан барлық құқықтар мен міндеттерді, бостандықтарды пайдалана алатыны атап көрсетілді.

Республикада көппартиялы жүйенің өріс алуы

Қазақстанның зайырлы және демократиялық мемлекет ретінде қалыптасу барысындағы қоғамдық дамудың табиғи атрибуты - республикада көппартиялы жүйенің өріс алуына жол ашты.

Заңды түрде өмір сүрген көппартиялы жүйе қоғамда әр түрлі мүдделер мен көзқарастарды мойындауды білдірді. 1993 жылдың соңына қарай Қазақстанда ресми тіркеліп, әрекет еткен үш саяси партия - Социалистік партия, Қазақстанның Республикалық партиясы және «Қазақстанның халық конгресі» мен қоғамдық қозғалыстар - ядролық жарылысқа қарсы «Невада-Семей», «Қазақстанның халық бірлігі», «Азат» азаматтық қозғалысы, 11 республикалық ұлттық- мәдени топтар болды. Сонымен бірге республикада 300-ден аса қоғамдық-саяси бірлестіктер, олардың ішінде ондаған әр түрлі қорлар жұмыс істеді.

Саяси процестерге қатысатын, бірақ әр түрлі себептермен заңды қызметке рұқсат алмаған партиялар мен әлеуметтік қозғалыстар да болды. Қазақстандағы ықпалды саяси қозғалыстардың бірі - өз қатарына әр түрлі әлеуметтік топтардың, негізінен, интеллигенттердің бір бөлігі мен басшыларды біріктірген «Қазақстанның халық бірлігі» одағы еді. Одақтың ұйымдастыру конференциясында Н.Ә.Назарбаев оның басшысы болуға келісімін берді. Одақтың төрағалығына сол кезде Республика Премьер-Министрінің орынбасары болып істейтін Қ.Сұлтанов тағайындалды.

«Қазақстанның халық конгресі» партиясы республиканың қоғамдық-саяси өміріне белсене араласып, саяси партиялар, жергілікті өзін-өзі басқару, оппозиция, Қазақстан Республикасындағы сот реформасының тұжырымдамасы жөніндегі заң жобаларын қабылдау мен талқылауға, Жоғарғы Кенестің сайлауына қатысты. Партия басшысы О. Сүлейменов еуразиялық интеграция идеясын жақтаушы ресейлік «Азаматтық одақ» және «Демократиялық реформалар қозғалысы» сияқты қоғамдық ұйымдармен тығыз байланыс орнатты.

Егемен Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірі

Тәуелсіз мемлекетке айналған Қазақстан, отаршылдық езгіге түскен соңғы 200 жылдан астам уақыттан кейін *Дүниежүзі қазақтарының тұңғыш құрылтайын* өткізуге мүмкіндік алды. Құрылтайға түрлі кезеңдерде Отанынан кетуге мәжбүр болған дүние жүзінің 30 елінен келген қазақтар қатысты. Мұндай жиынды өткізу өз отандастарының алдында кешігіп болса да атқарылған гуманизмнің жоғарғы көрінісі болды.

Барлық ұйымдастыру-құқықтық істер әкімшілік басшыларына тапсырылды. Бұған қоса Парламент «Қазақстан Республикасының сайлау туралы кодексін» қабылдап, Орталық сайлау комиссиясын құрды. Жоғарғы Кеңес өзін-өзі тарату туралы шешімін жариялады. Келесі Парламент Сенат пен Мәжілістен тұратын қос палаталы Парламент болды.

Қазақстан Республикасы астанасының ауысуы

1997 жылдың 10 желтоқсанында Президент Н.Ә. Назарбаевтың төрағалық етуімен Парламент пен Үкіметтің біріккен мәжілісі өтті. Осы күннен бастап Ақмола Қазақстан Республикасының астанасы болып танылды.

1998 жылдың 6 мамырында Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен Ақмола қаласының аты Астана болып өзгертілді. Қазақстан Республикасы астанасының ресми тұсаукесері 1998 жылдың 10 маусымында өтті.

*"Еліңнің ұлы болсаң,
еліңе жаның ашыса,
азаматтық намысың болса,
қазақтың ұлттық
жалғыз мемлекетінің
нығайып-көркеюі жолында
жан теріңді сығып
жүріп еңбек ет.*

*Жердің де, елдің иесі өзің
екеніңді ұмытпа!"*

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың

Қазақстан халқына Жолдауы

*НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!*

